

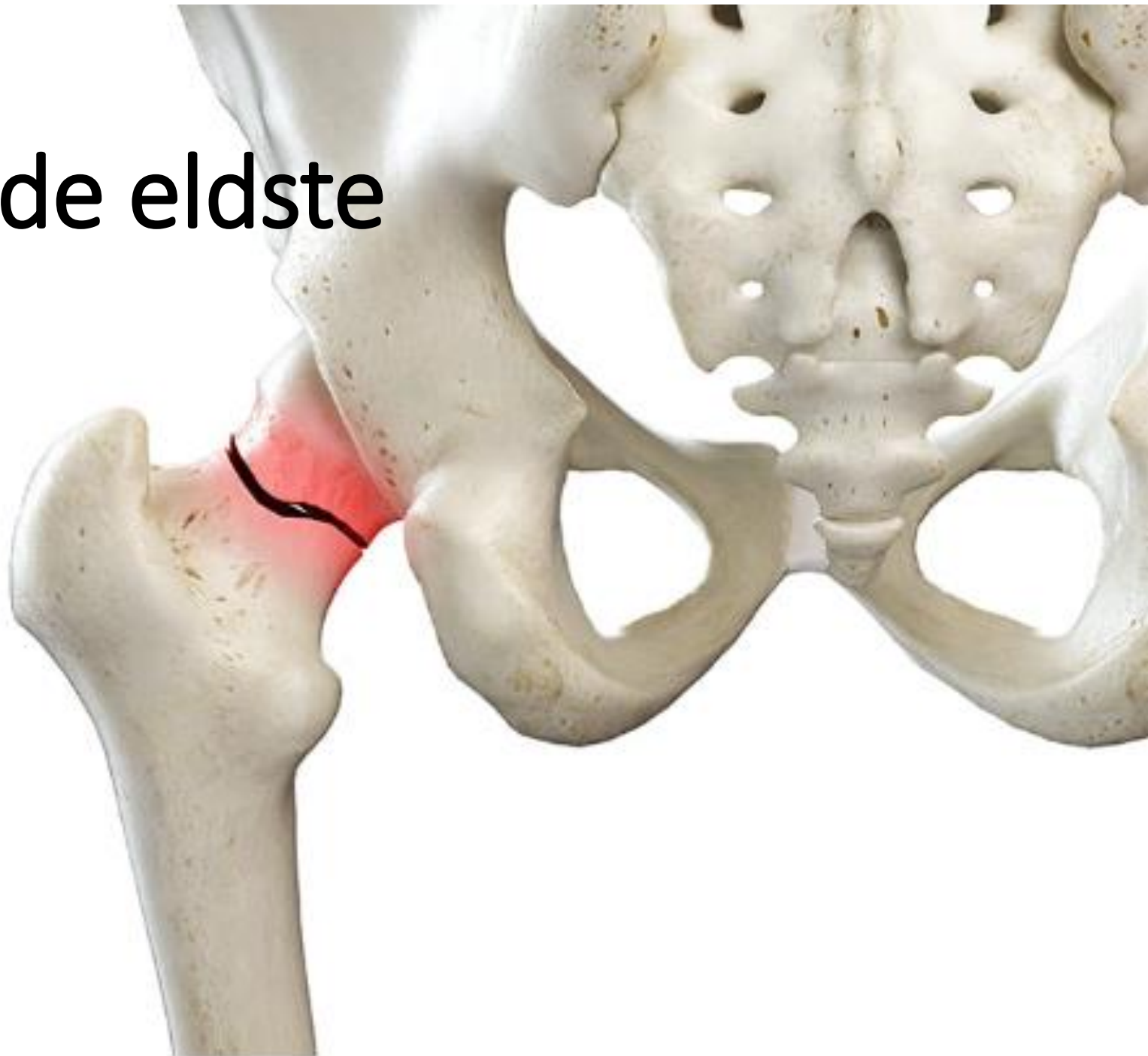
Hoftebrudd hos de eldste

Jan-Erik Gjertsen

Seksjonsoverlege, Ortopedisk avdeling, HUS

Leder, Nasjonalt Hoftebruddregister

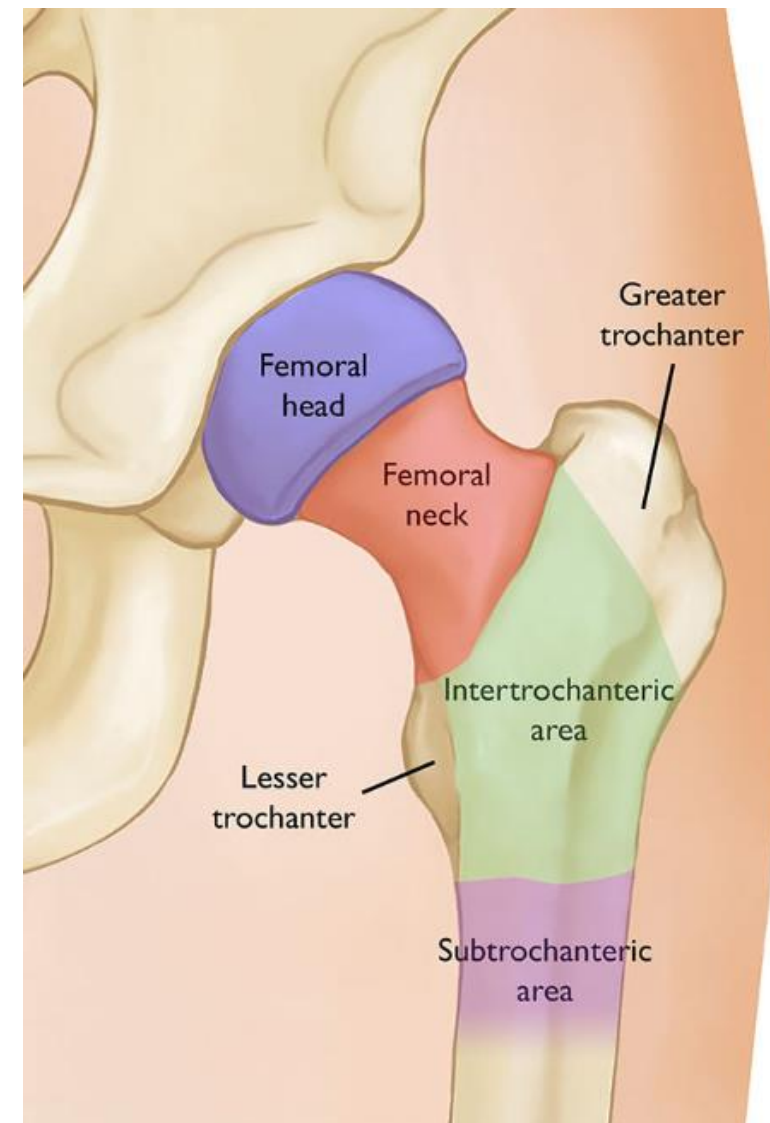
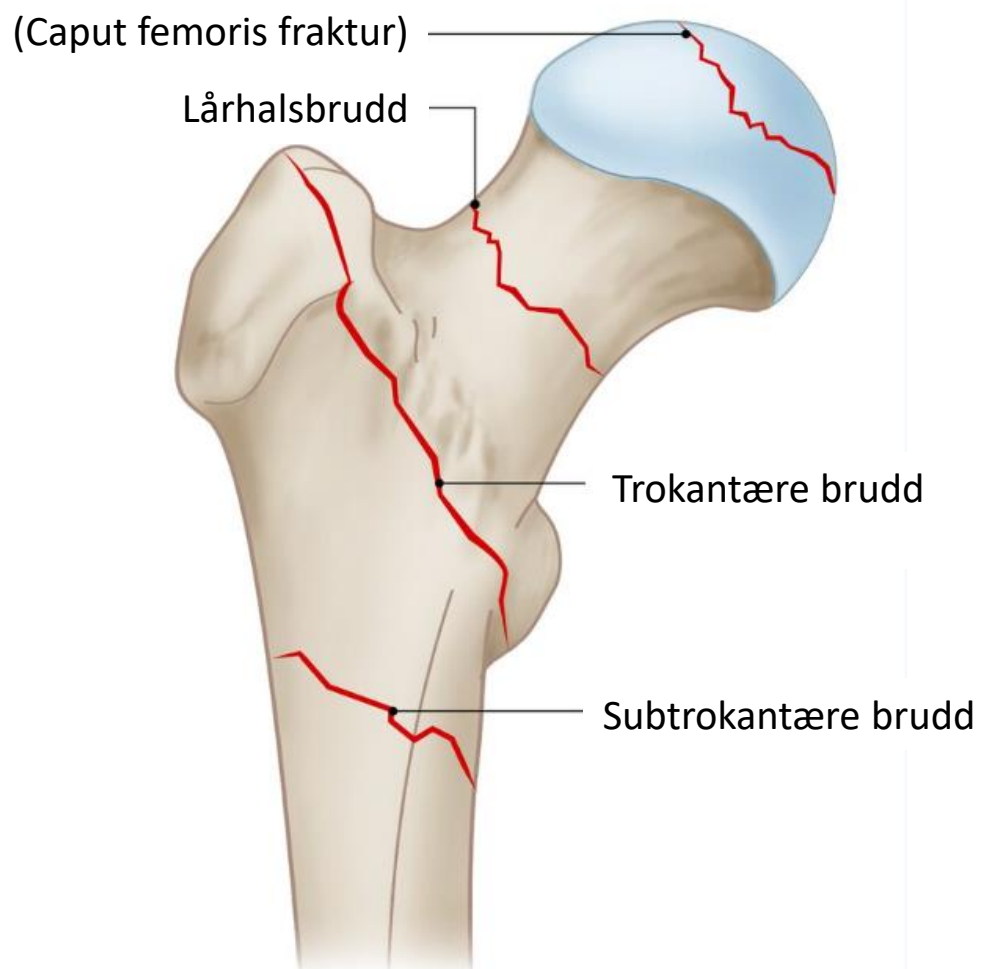
Professor, Klinisk institutt 1, UiB

Disposisjon

- **Hva er et hoftebrudd?**
- Behandlingsforløp for hoftebrudd
- Kirurgi ved hoftebrudd
- Rehabilitering etter hoftebrudd

Hva er et hoftebrudd?

Inndeling av lårhalsbrudd (Garden)

- Garden klassifikasjon

- **UDISLOKERTE**

- **DISLOKERTE**

Type 1

Type 2

Type 3

Type 4

Inndeling av trokantære brudd (AO)

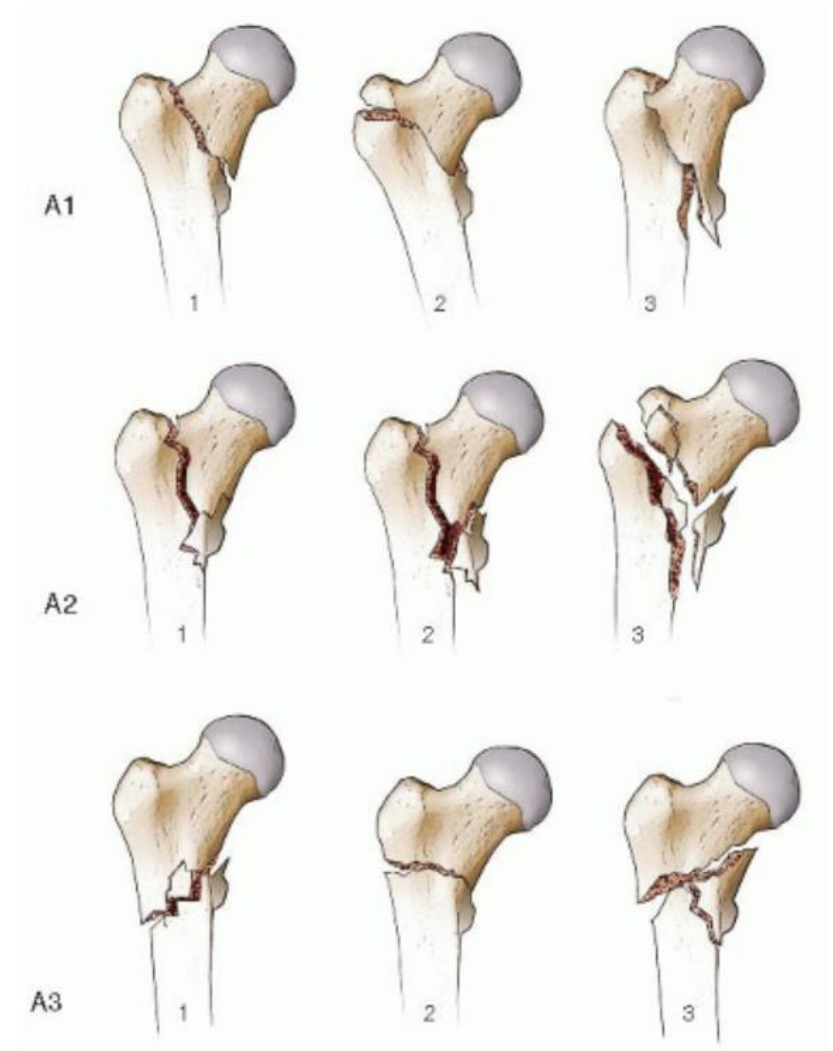
- Stabile 2-fragments brudd

- Ustabile flerfragments brudd

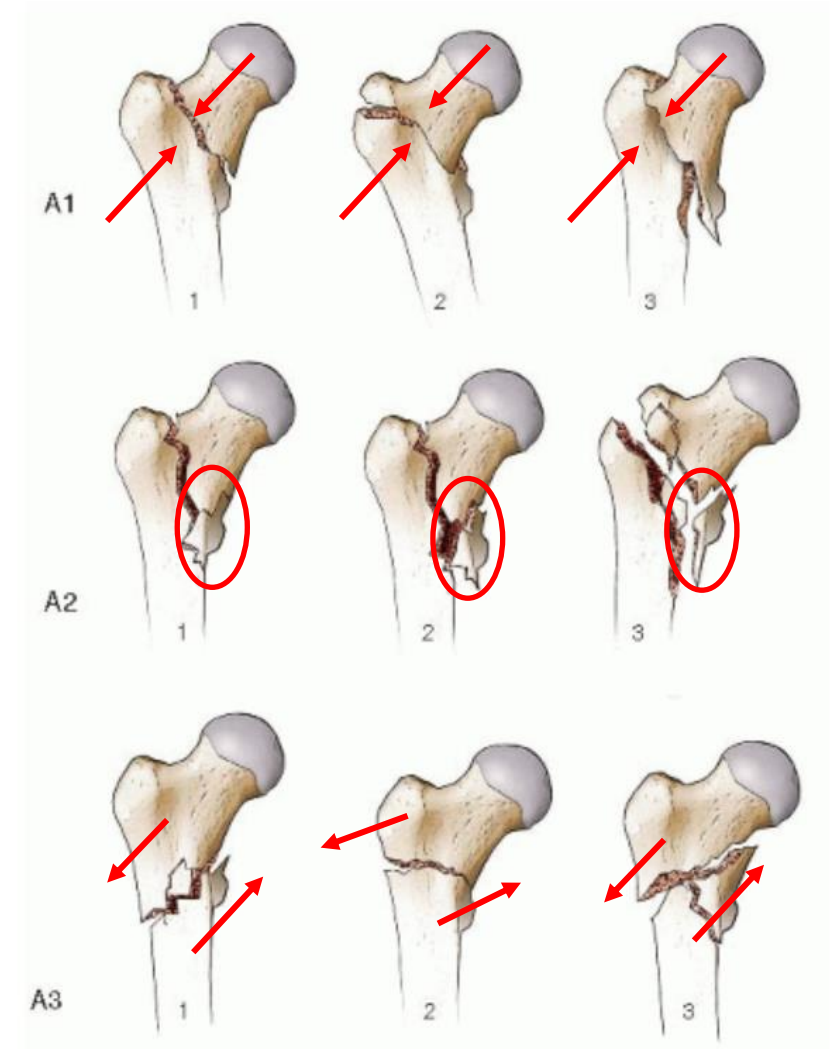

- Ustabile intertrokantære brudd

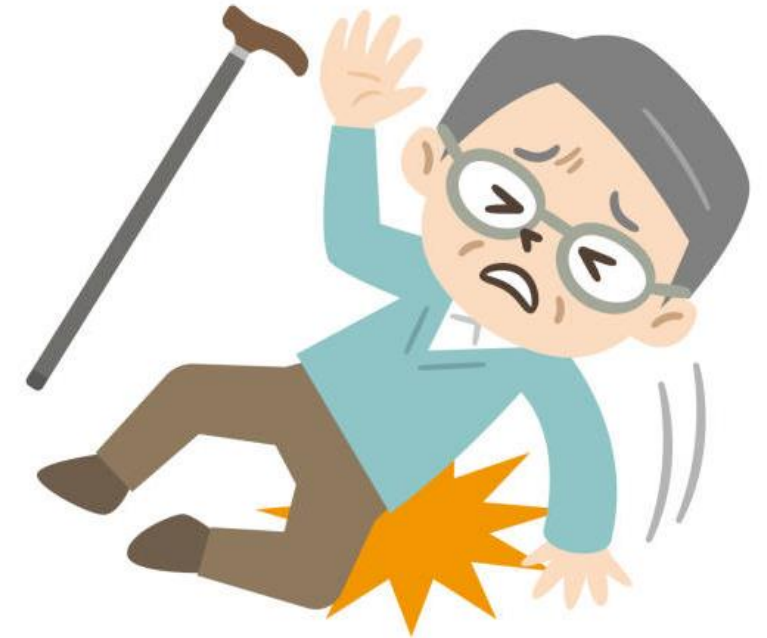
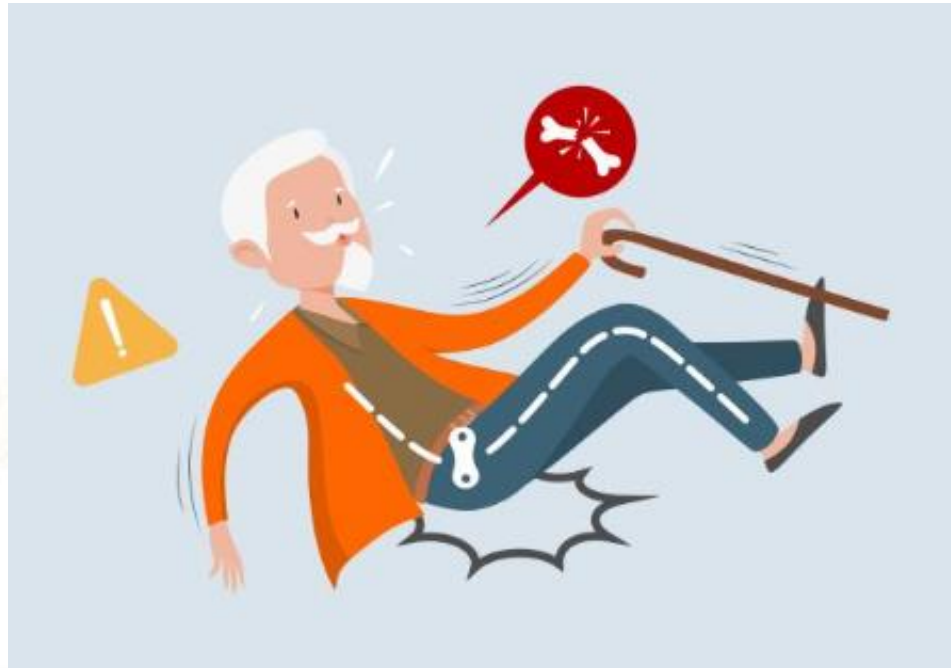
Hvordan påvirker bruddet stabiliteten?

- Kompresjonskrefter
- Manglende støtte medialt
- Skjæringskrefter

Hvordan får man et hoftebrudd?

Klinikk

- **Klassisk triade:**
  - Forkortet og utadrottert ekstremitet
  - Sterke smerter hofte/lyske
  - Klarer ikke å belaste aktuell ekstremitet

Klinikk

- **Klassisk triade:**

- Forkortet og utadrottert ekstremitet
- Sterke smerter hofte/lyske
- Klarer ikke å belaste aktuell ekstremitet

- **Ved innkilte brudd:**

- Sparsom klinikk
- Pasienten kan av og til belaste!

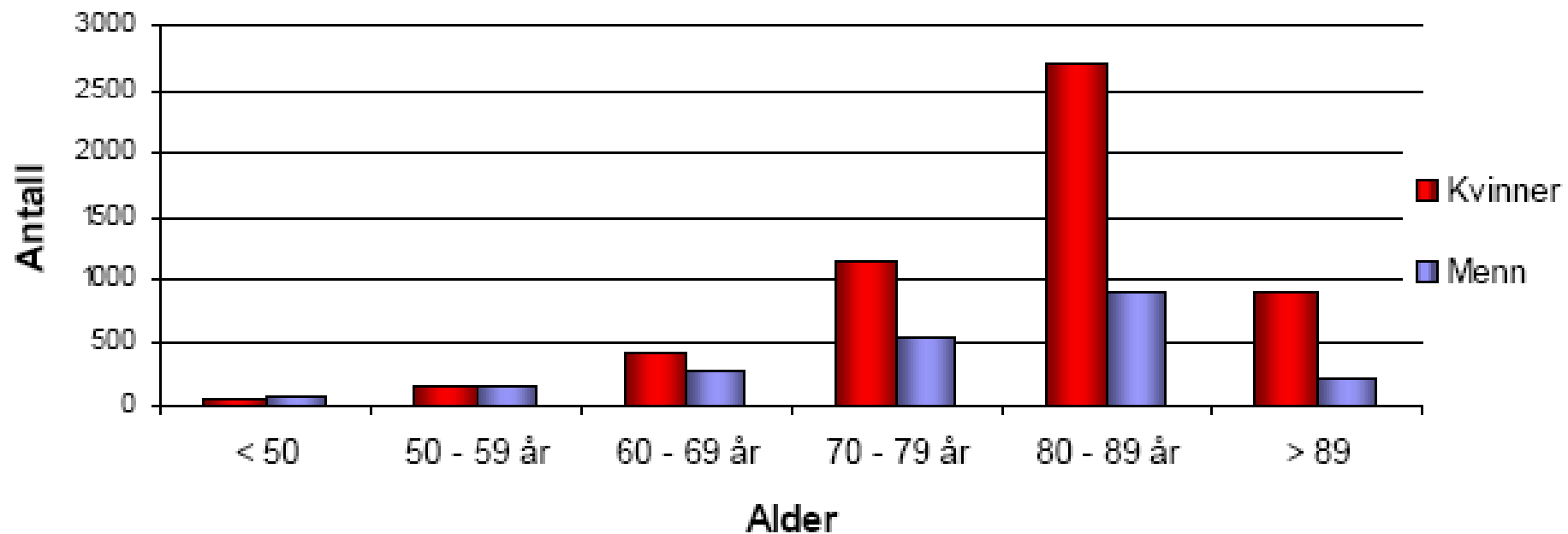

Klinikk

- **Klassisk triade:**
  - Forkortet og utadrottert ekstremitet
  - Sterke smerter hofte/lyske
  - Klarer ikke å belaste aktuell ekstremitet
- **Ved innkilte brudd:**
  - Sparsom klinikk
  - Pasienten kan av og til belaste!
- **Lav terskel for bildediagnostikk**

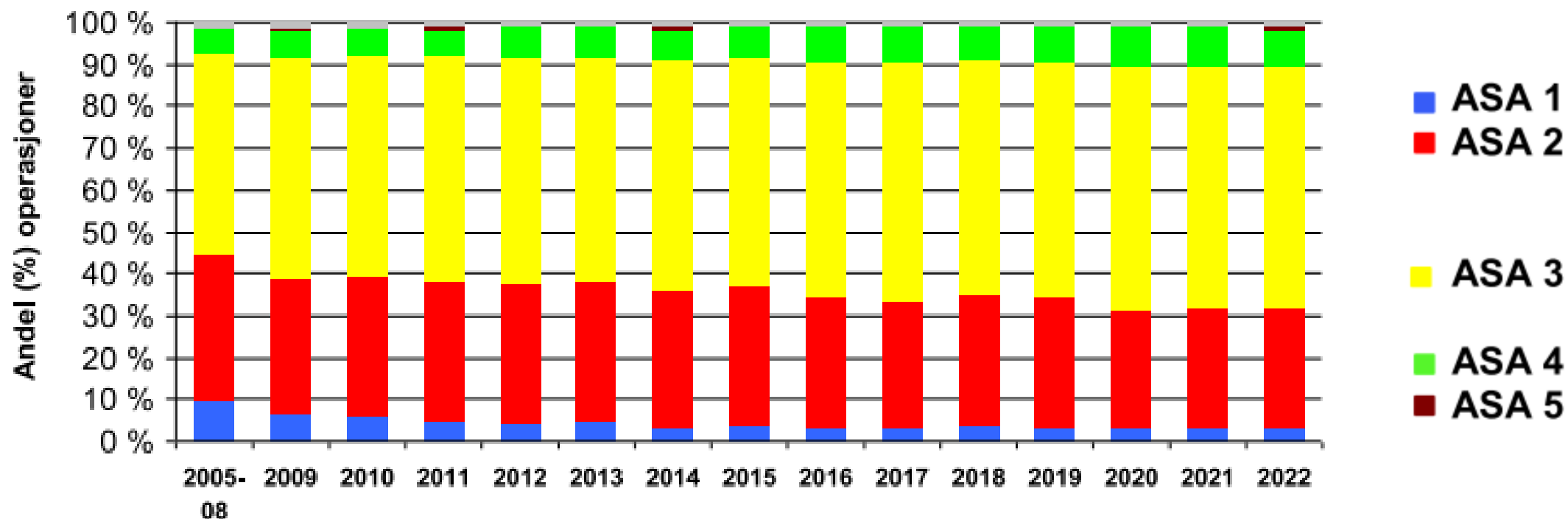

Hvem får hoftebrudd?

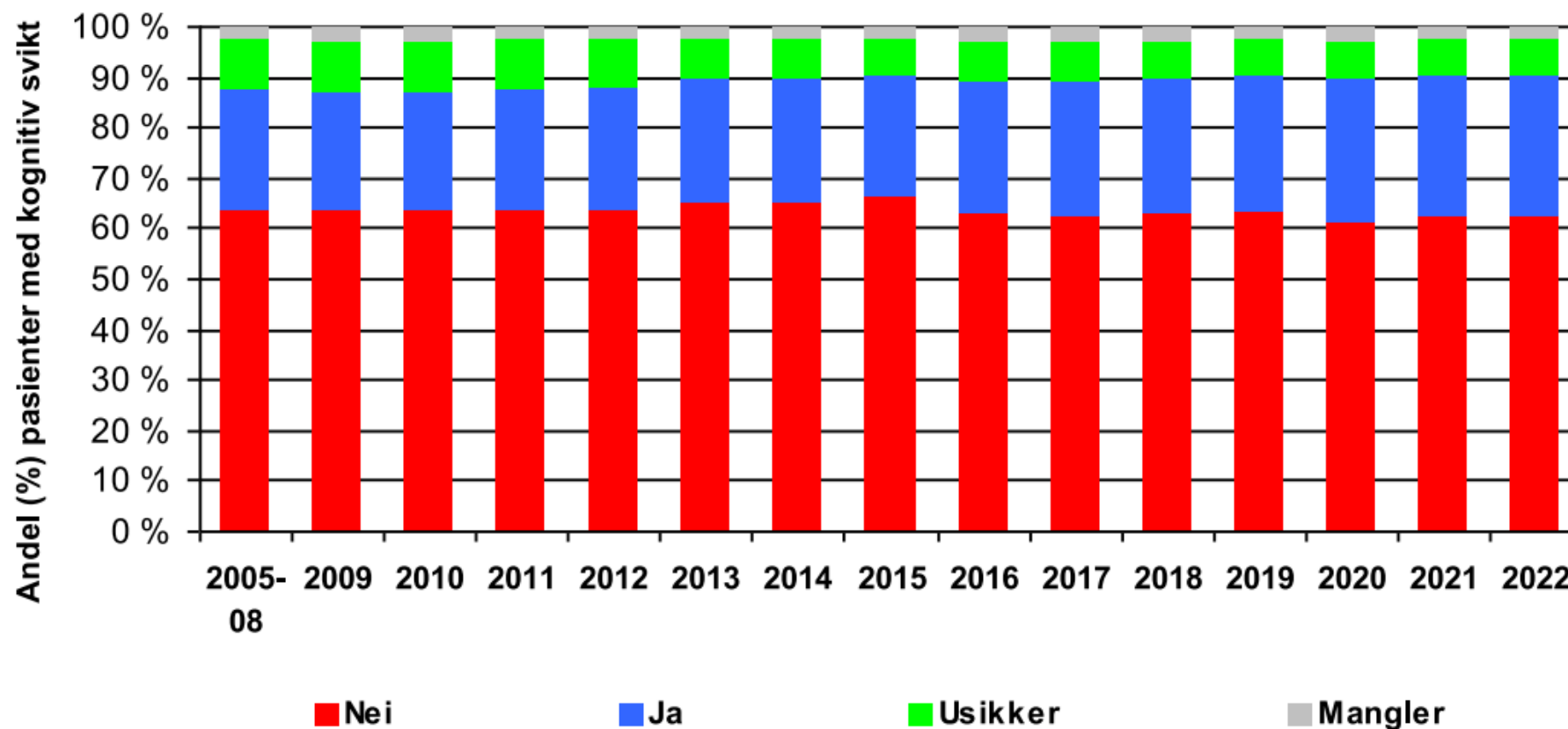
Hvem får hoftebrudd?

Figur 7: ASA klasse - primæroperasjoner

Hvem får hoftebrudd?

Figur 5: Kognitiv svikt - primæroperasjoner*

Hoftebruddpasienten

- Høy alder
- Komorbiditet
- Kognitiv svikt / delir
- Sårbar (frail)
- Falltendens
- Polyfarmasi
- Begynnende funksjonssvikt

Geriatrisk pasient med et hoftebrudd!

Disposisjon

- Hva er et hoftebrudd?
- **Behandlingsforløp for hoftebrudd**
- Kirurgi ved hoftebrudd
- Rehabilitering etter hoftebrudd

Tverrfaglig behandling

- Leger
  - Spesialist i ortopedi og geriatri
  - Anestesilege lett tilgjengelig
- Tverrfaglig team
  - Sykepleier og hjelpepleier
  - Fysioterapeut
  - Ergoterapeut
  - Ernæringsfysiolog
  - Klinisk farmasøyt

Norske retningslinjer for tverrfaglig behandling av hoftebrudd

2018

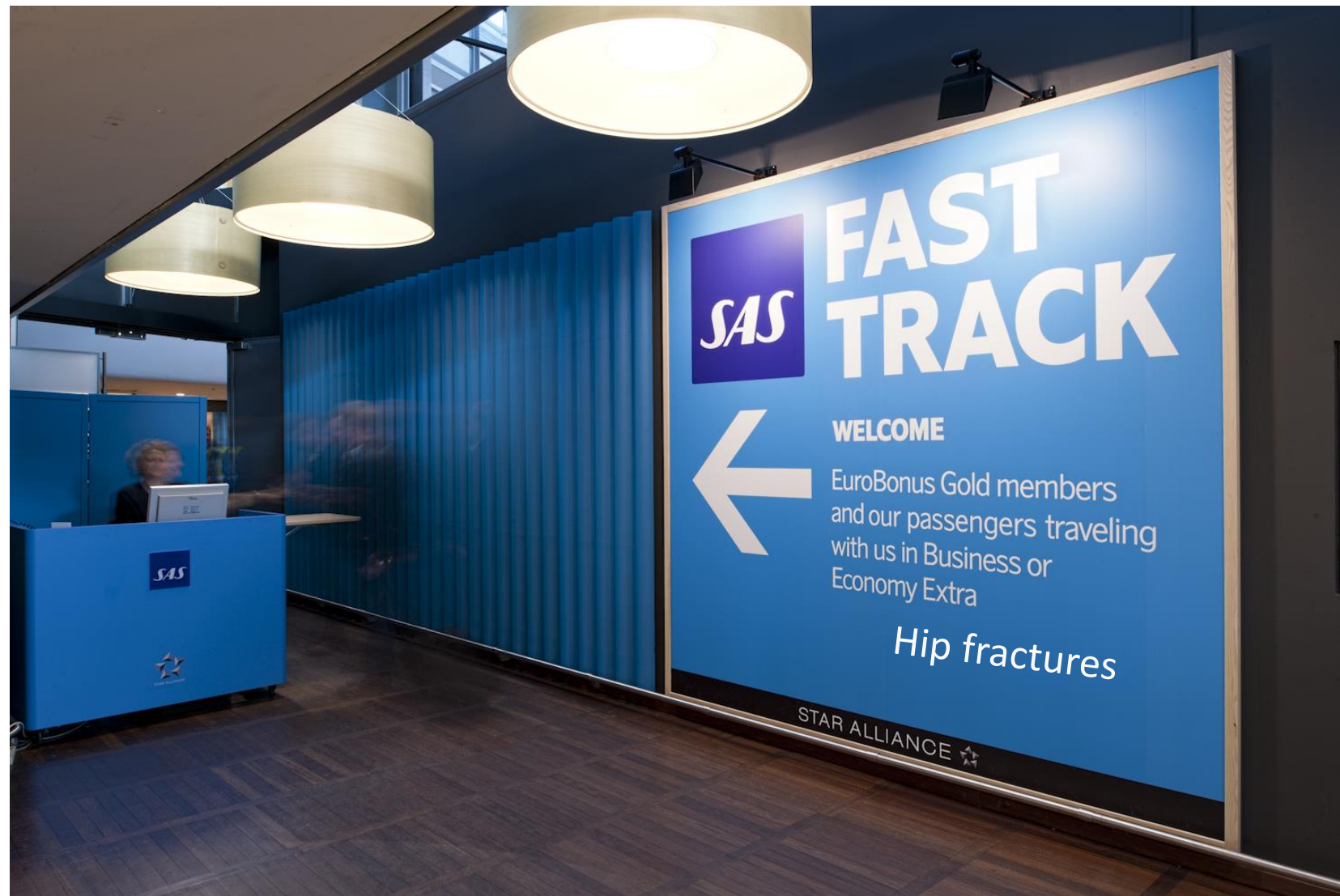

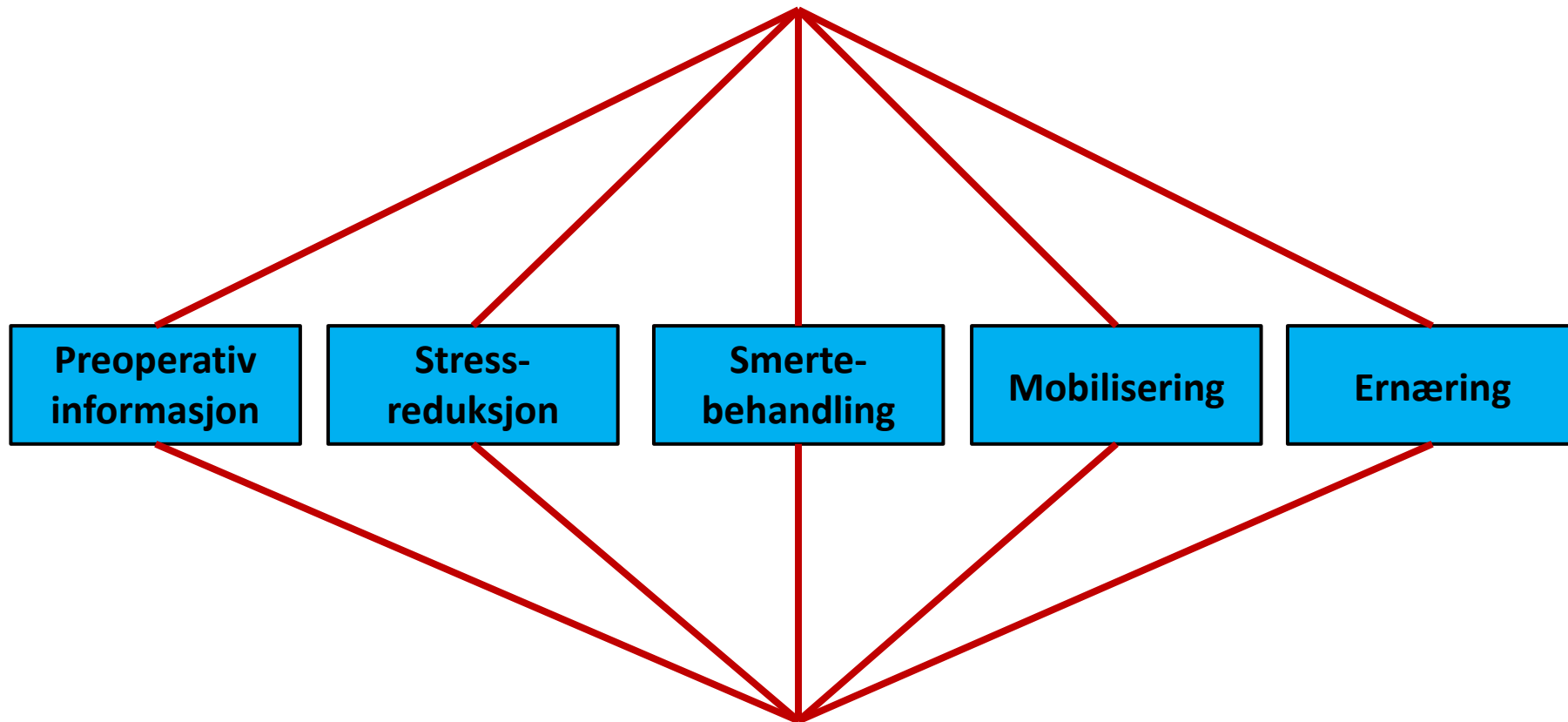
12.03.2024

Gjertsen - Hoftebrudd hos de eldste

Fast track hoftebrudd

Fast track hoftebrudd

Nedsatt komplikasjonsrisiko og raskere rekonvalesens

4 faser i hoftebruddforløpet

Innleggelse

- Logistikk
- Informasjon
- Diagnostikk
- Smertebehandling

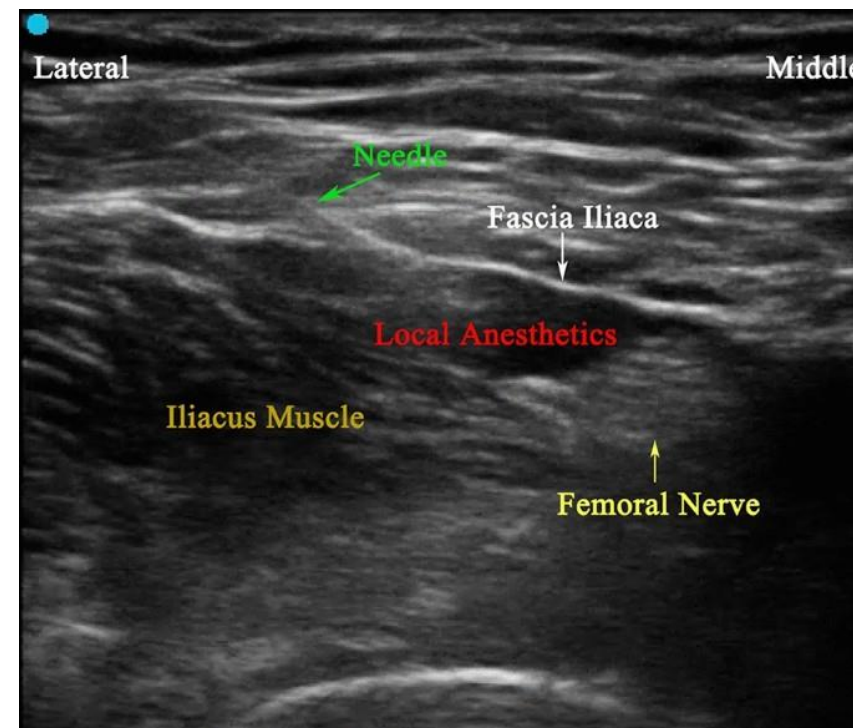
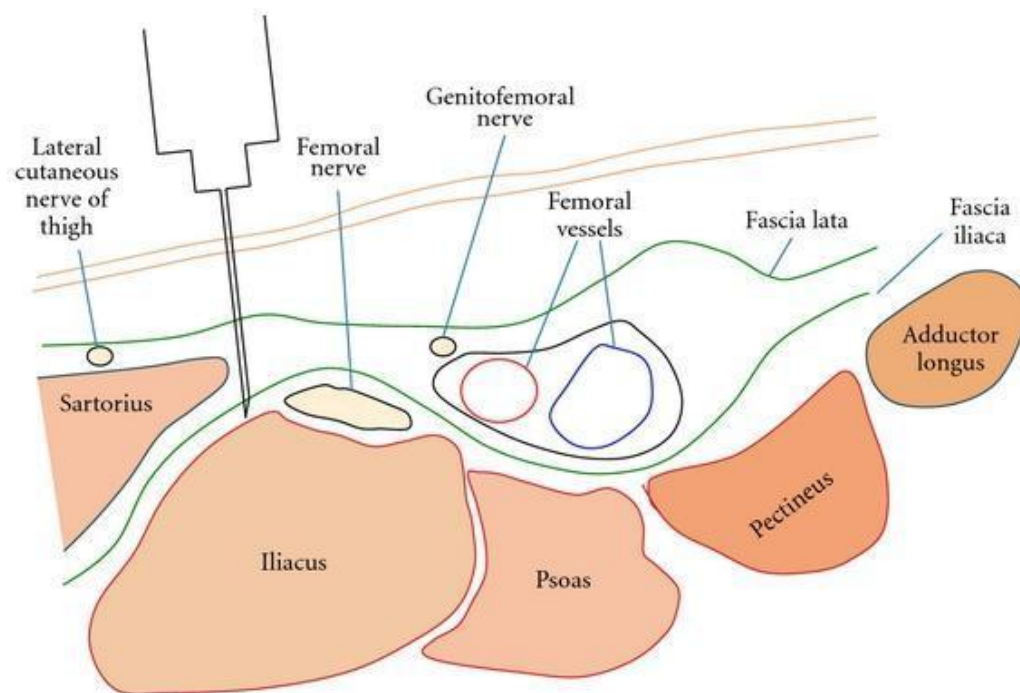

Pasientmottak på sengepost

- Reduserer stressnivået til pasienten
- Samtale med pårørende
- Kartlegging av sykepleier
- Blodprøver
- Innkomstjournal
- Anestesitilsyn
- Fascia iliaca blokade
- Preoperativ optimalisering

Fascia iliaca blokade

4 faser i hoftebruddforløpet

Innleggelse

- Logistikk
- Informasjon
- Diagnostikk
- Smertebehandling

Operasjon

- Rask operasjon
- Reservert opr. stue
- Riktig operasjon

4 faser i hoftebruddforløpet

Innleggelse

- Logistikk
- Informasjon
- Diagnostikk
- Smertebehandling

Operasjon

- Rask operasjon
- Reservert opr. stue
- Riktig operasjon

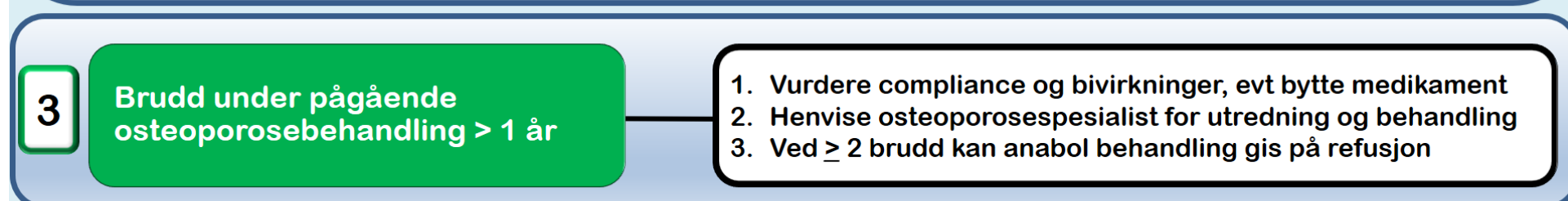
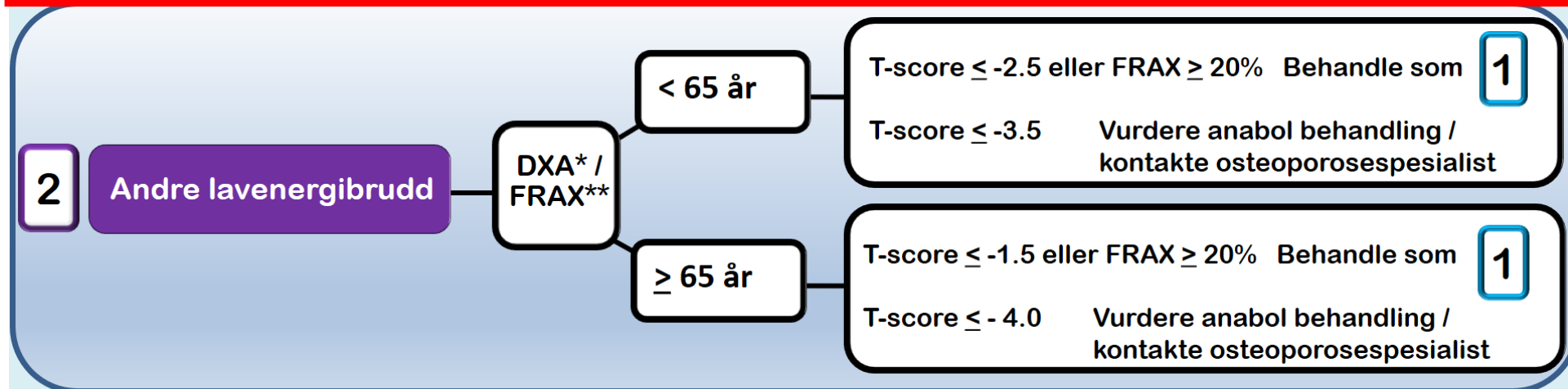
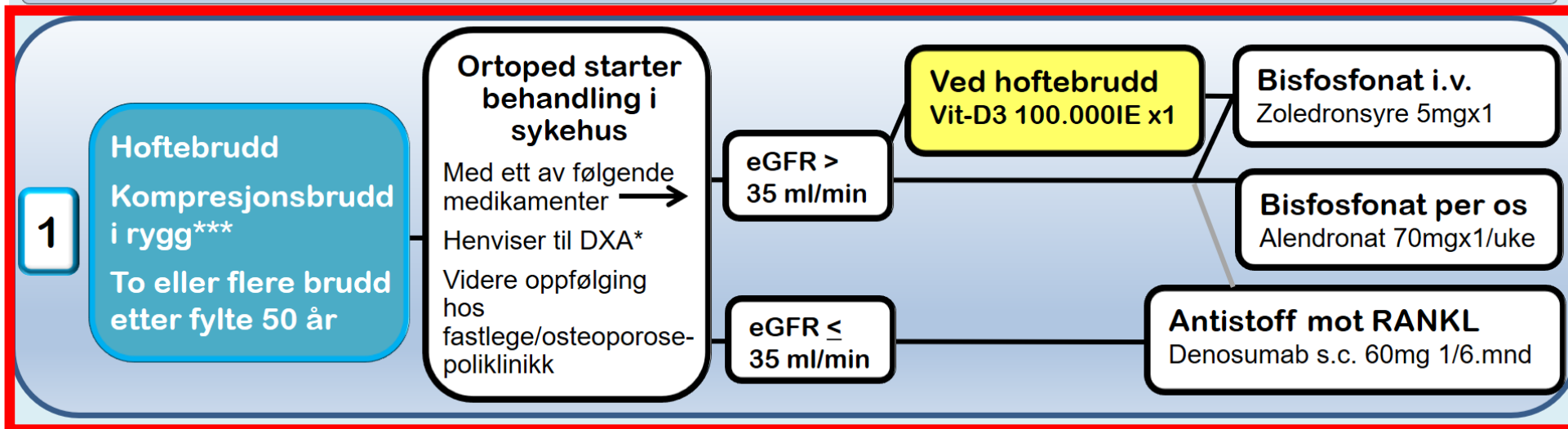
Postoperativt

- Smertebehandling
- Væske
- Blodtransfusjon
- Ernæring
- Obstipasjon
- Mobilisering
- Osteoporosebeh.

Postoperativ behandling

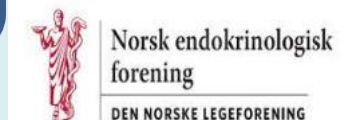
- Lav dose langtidsvirkende opioider
- Faste grenser for transfusjon
- Mobilisering senest første postop. dag
- Ernæringstiltak
- Fallforebyggende tiltak
- Medikamentgjennomgang
- Oppstart av osteoporosebehandling

*Hvis DXA ikke er tilgjengelig, eller er uhensiktsmessig for pasienten pga forflytningsvansker eller høy alder, bør man likevel starte behandling hos pasienter i gruppe 1. Avdelinger som ikke har tilgang på DXA bruker FRAX uten BMD. **FRAX: www.shef.ac.uk/FRAX/tool.aspx?country=42

***Anabol behandling førstevalg ved SQ3 brudd eller ≥3 kompresjonsbrudd i rygg, kan gis på refusjon

4 faser i hoftebruddforløpet

Innleggelse

- Logistikk
- Informasjon
- Diagnostikk
- Smertebehandling

Operasjon

- Rask operasjon
- Reservert opr. stue
- Riktig operasjon

Postoperativt

- Smertebehandling
- Væske
- Blodtransfusjon
- Ernæring
- Obstipasjon
- Mobilisering
- Osteoporosebeh.

Utreise

- Utreisekriterier
- Oppfølging

Disposisjon

- Hva er et hoftebrudd?
- Behandlingsforløp for hoftebrudd
- **Kirurgi ved hoftebrudd**
- Rehabilitering etter hoftebrudd

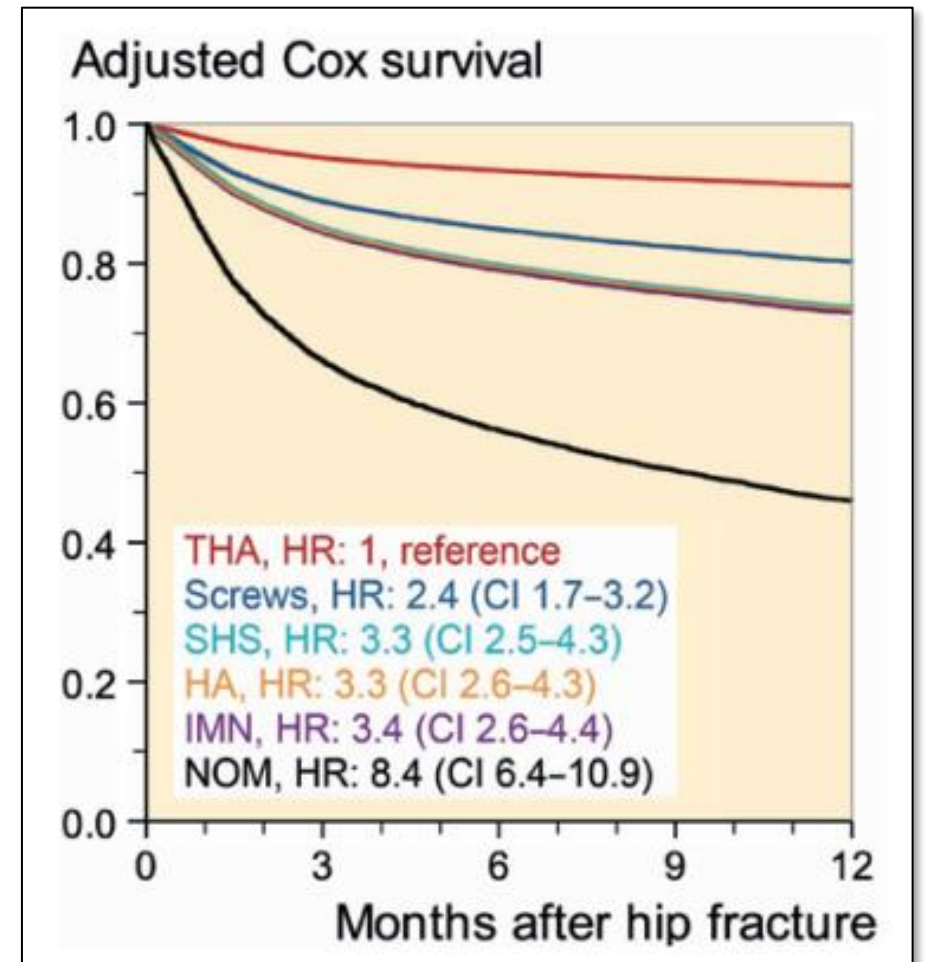
12.03.2024

Gjertsen - Hoftebrudd hos de eldste

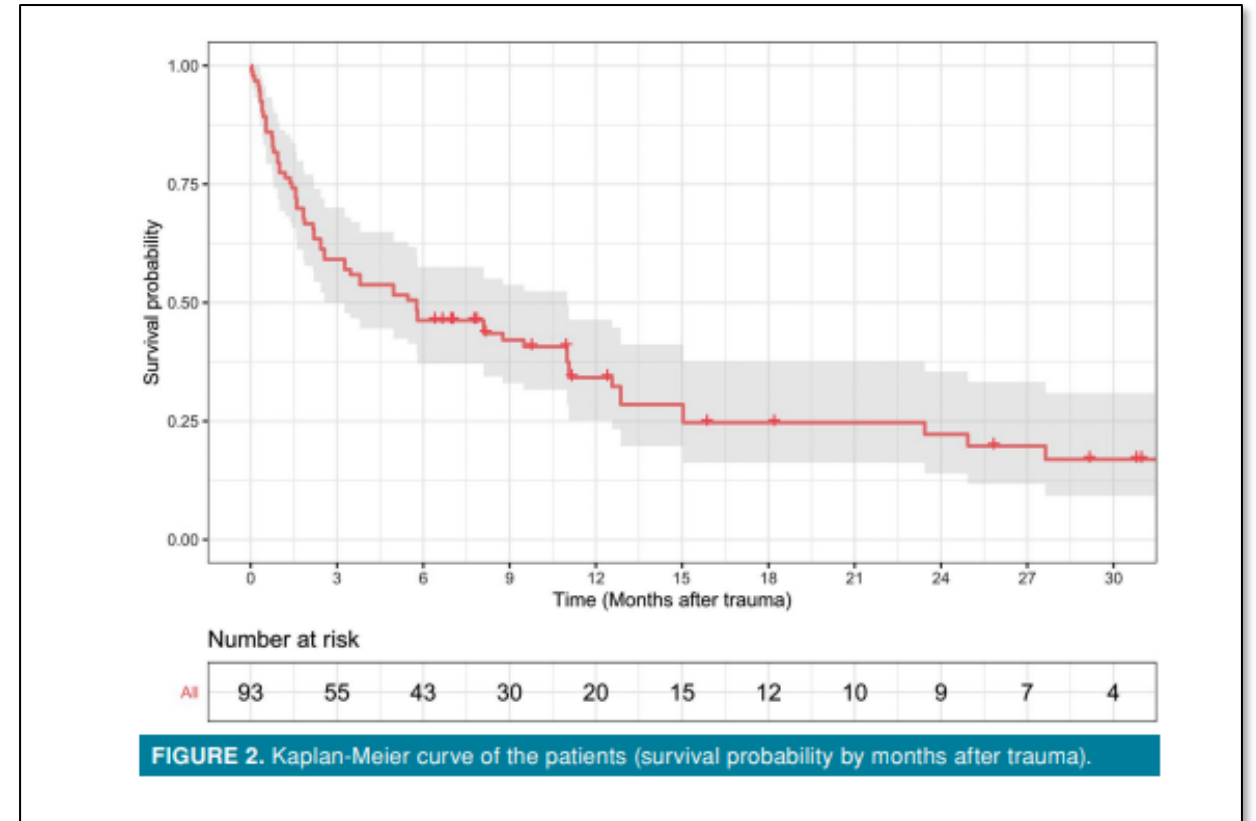
I utgangspunktet opereres ALLE hoftebrudd

- 1-års mortalitet **uten** operasjon: 58%
- 1-års mortalitet **med** operasjon: 28%

I utgangspunktet opereres ALLE hoftebrudd

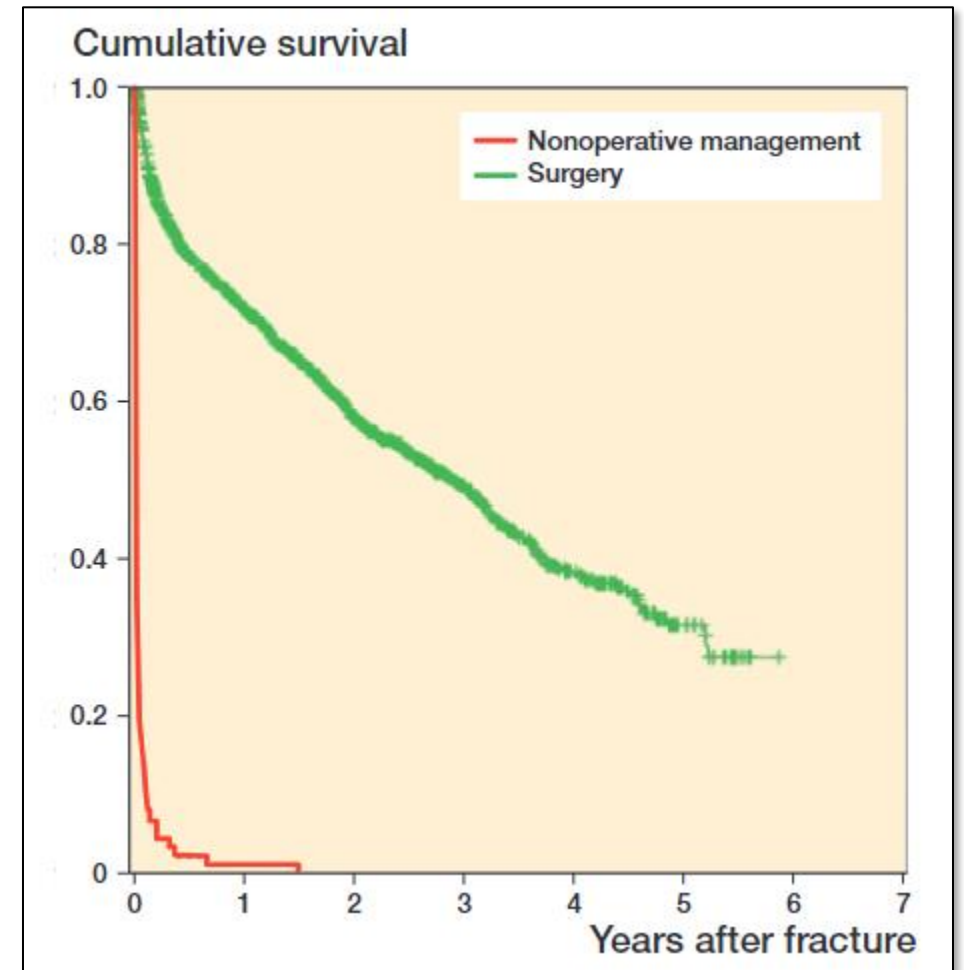
- Høy mortalitet **uten** operasjon
  - 3-måneders mortalitet: 41%
  - 6-måneders mortalitet: 53%
  - 1-års mortalitet: 74%

I utgangspunktet opereres ALLE hoftebrudd

- Høy mortalitet **uten** operasjon
  - 30-dagers mortalitet: 87%
  - 1-års mortalitet: 99%

«Predictable and high short-term mortality»

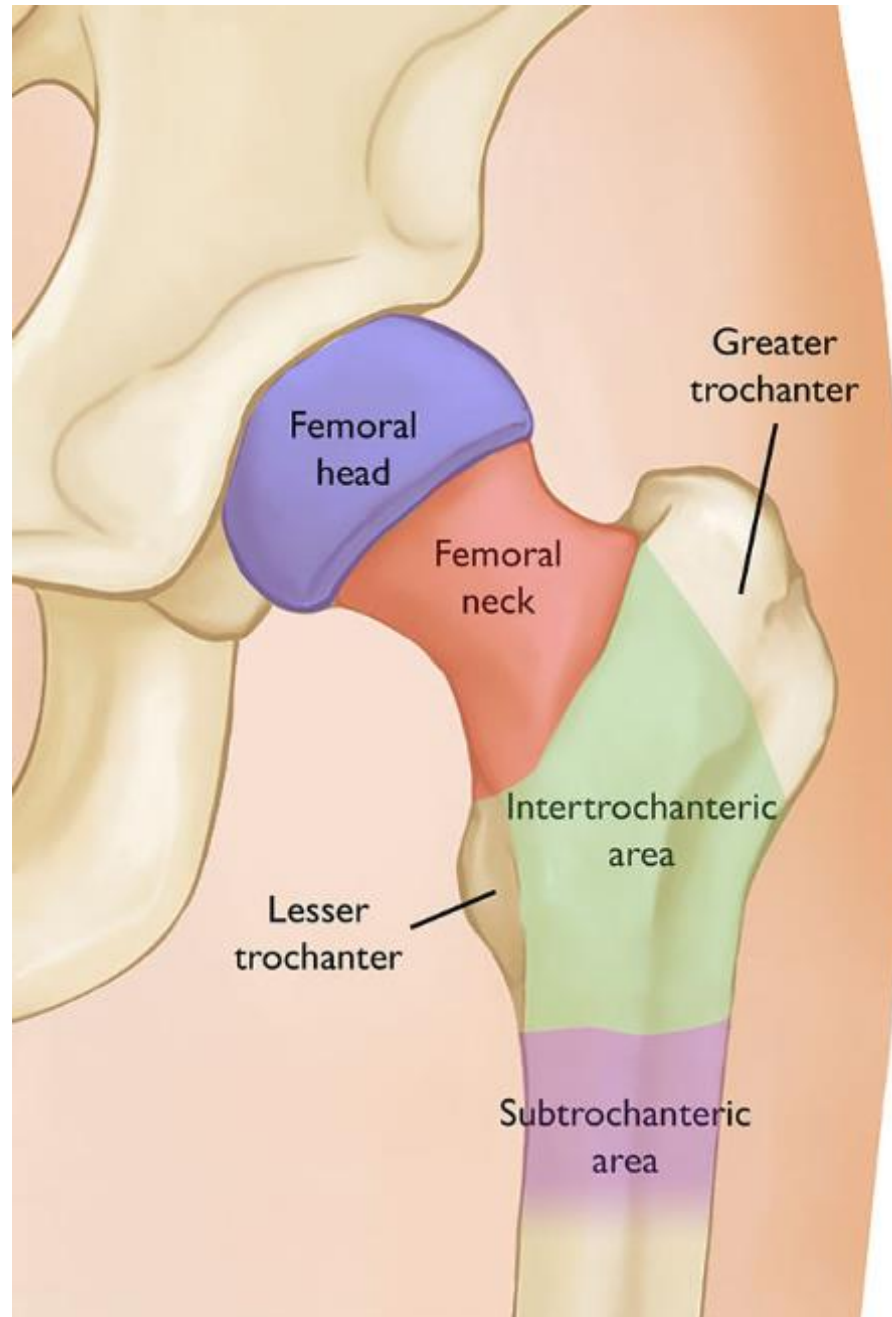

I utgangspunktet opereres ALLE hoftebrudd

- Noen få unntak:
  - MR påviste trokantære brudd kan forsøkes mobilisert uten operasjon
  - Døende pasienter («Livets siste dager»)

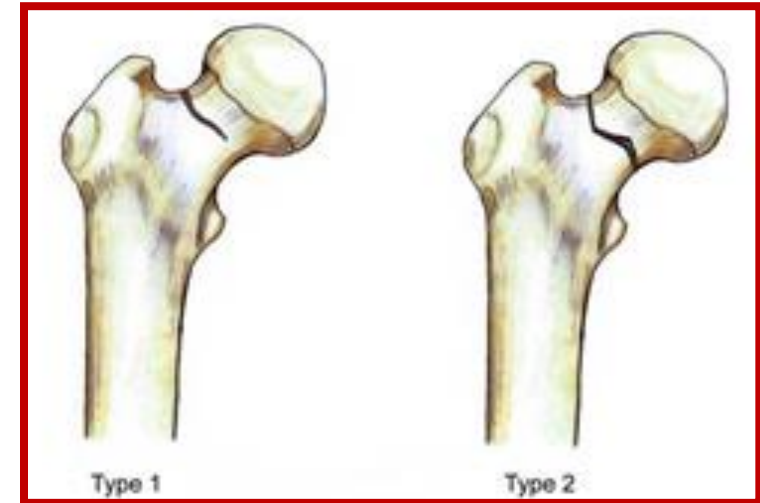
Kirurgi

- **Lårhalsbrudd**
  - Skruosteosyntese
  - Protese
- **Trokantære brudd**
  - Glideskrue
  - Margnagle
- **Subtrokantære brudd**
  - Margnagle

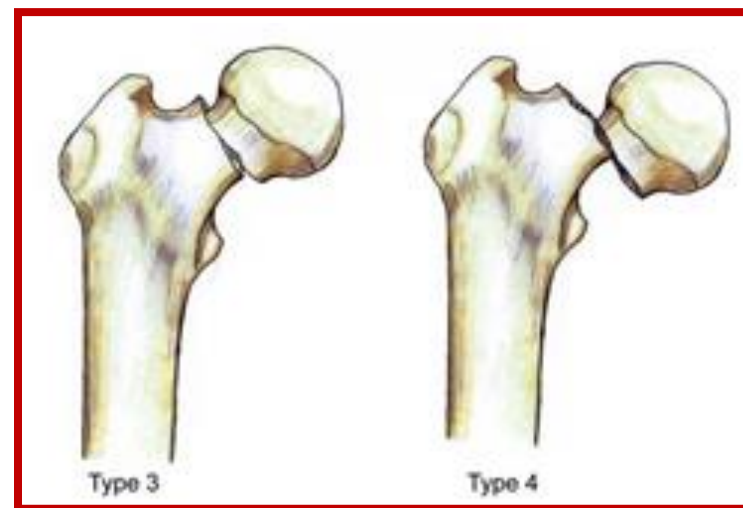
Behandling av **udislokerte** lårhalsbrudd

- Skrue-osteosyntese

Behandling av **dislokerte** lårhalsbrudd

- Protese til pasienter > 60 år

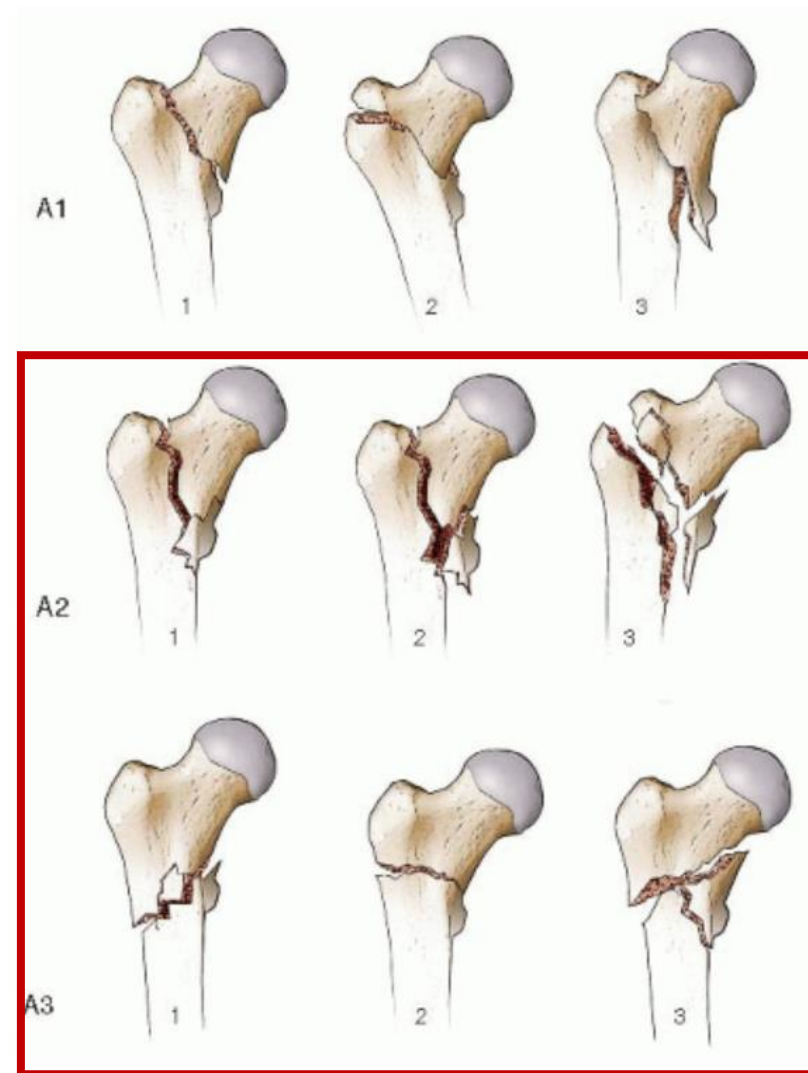
Behandling av trokantære brudd

- Glideskrue til stabile brudd

Behandling av trokantære brudd

- Margnagle til ustabile brudd

Glideskrue

Margnagle

Disposisjon

- Hva er et hoftebrudd?
- Behandlingsforløp for hoftebrudd
- Kirurgi ved hoftebrudd
- **Rehabilitering etter hoftebrudd**

Postoperativ opptrening

- Rask mobilisering
- Belastning til smertegrensen
- Fysioterapi

Komplikasjoner

- De fleste komplikasjoner kommer i løpet av de første 3 månedene
  - Osteosyntesehavari
  - Proteseluksasjon
  - Infeksjon

Osteosyntesehavari

- Oppstår gjerne de første månedene
- Pasienten får økende smerter

12.03.2024

Gjertsen - Hoftebrudd hos de eldste

Proteseluksasjon

© 2016 Healthwise

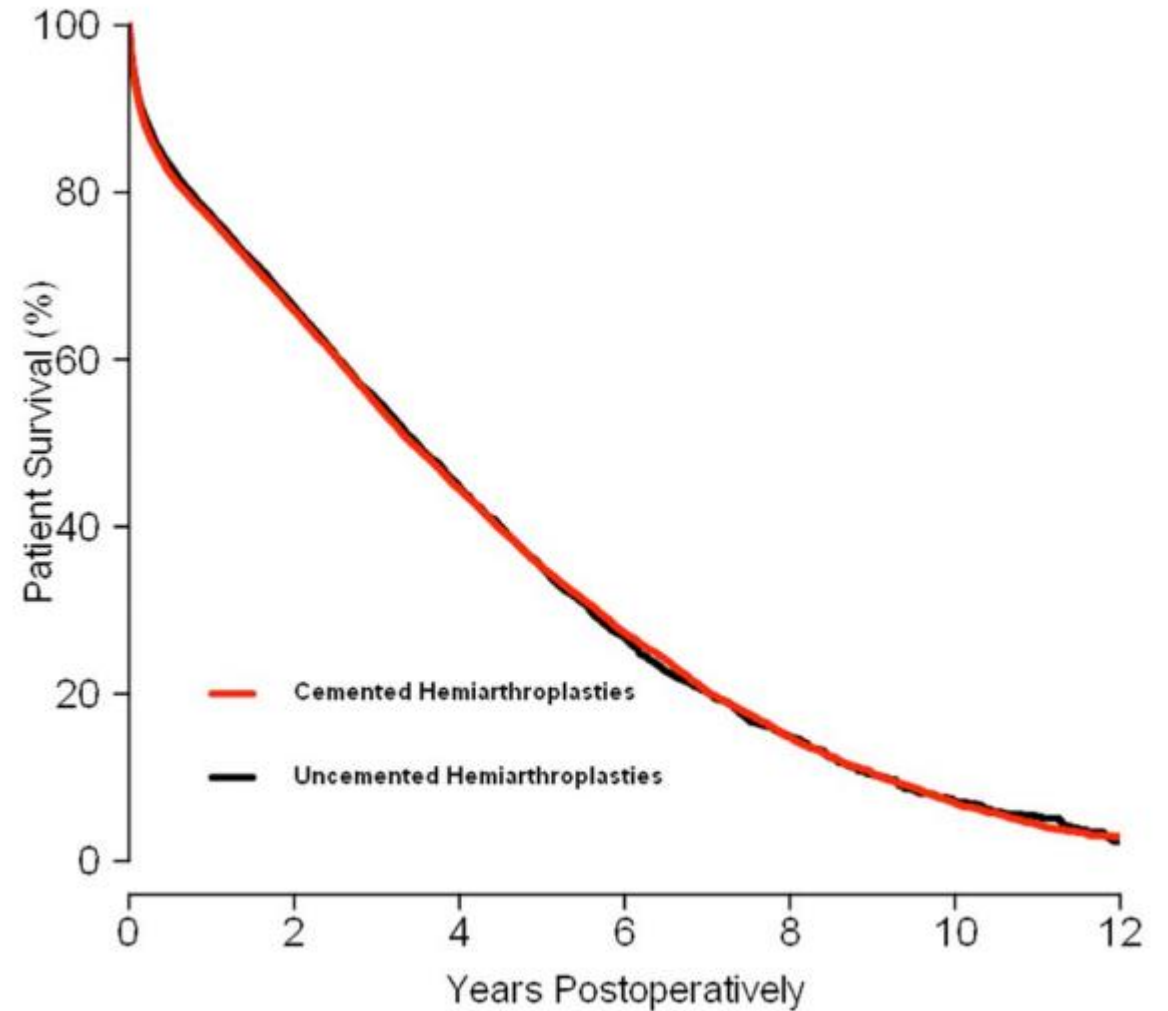
Infeksjon

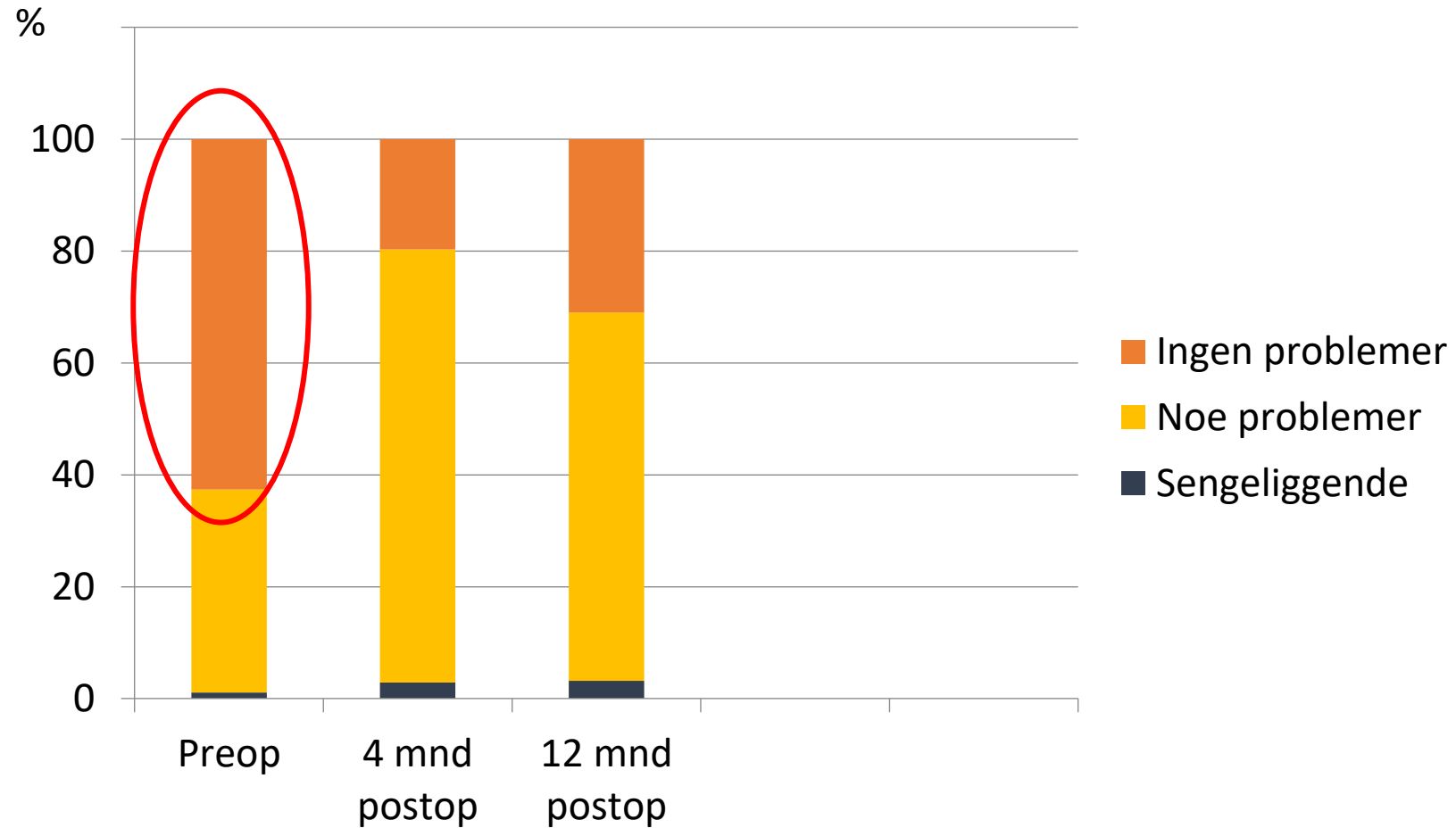
- Ved mistanke om infeksjon:
  - ØH innleggelse!

Mortalitet

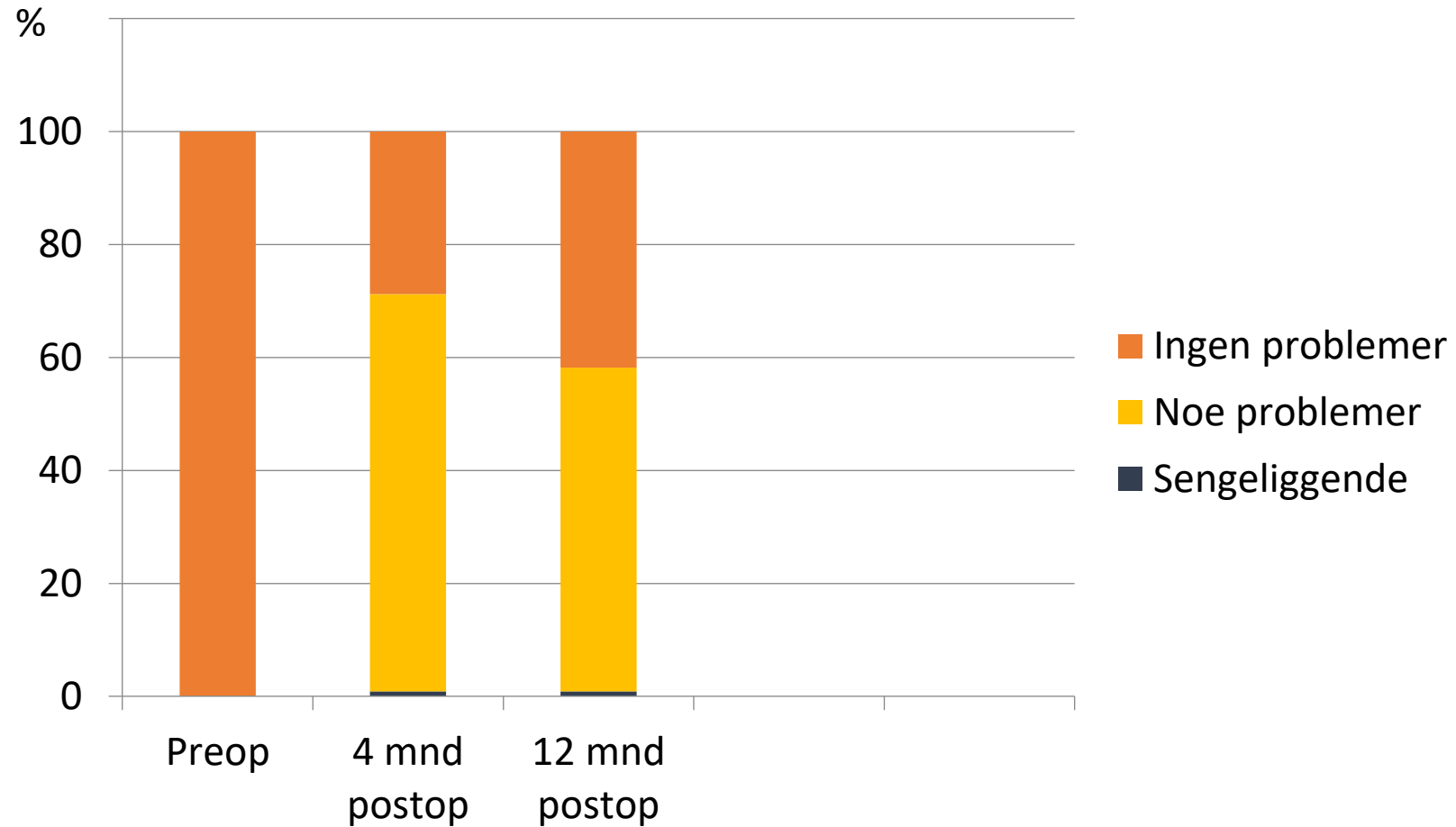
- 30-dager: 7%
- 1 år: 25%
- 3 år: 45%
- 5 år: 65%
- 10 år: >90%

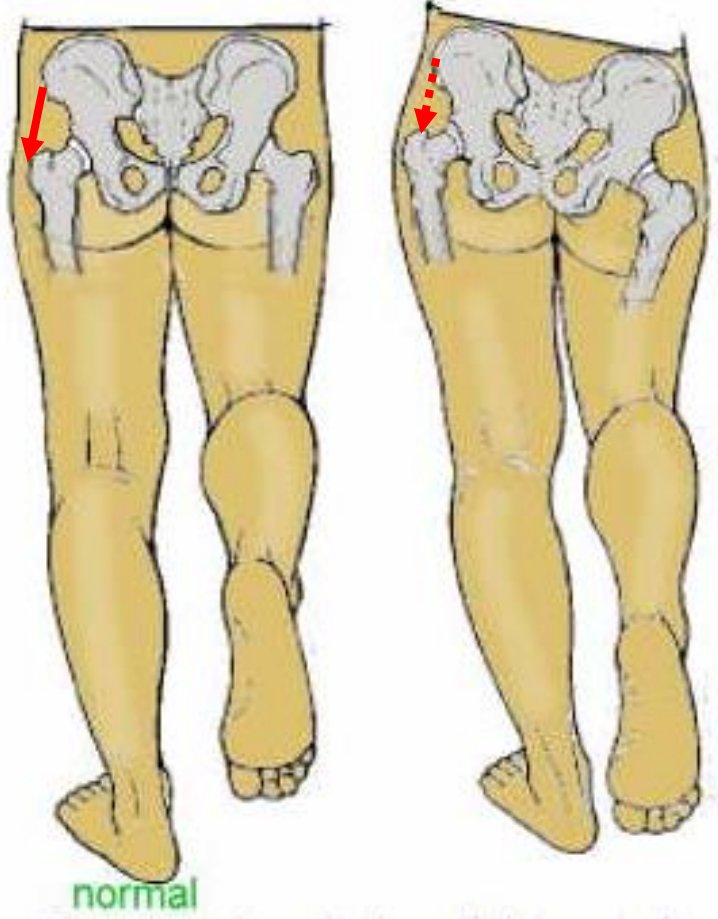
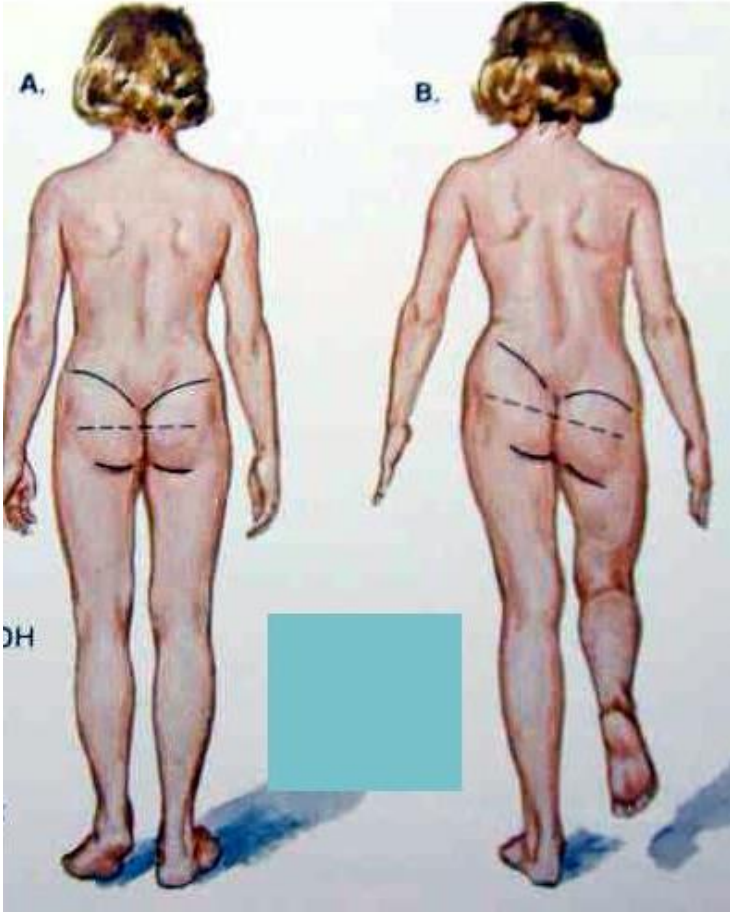
Gangfunksjon

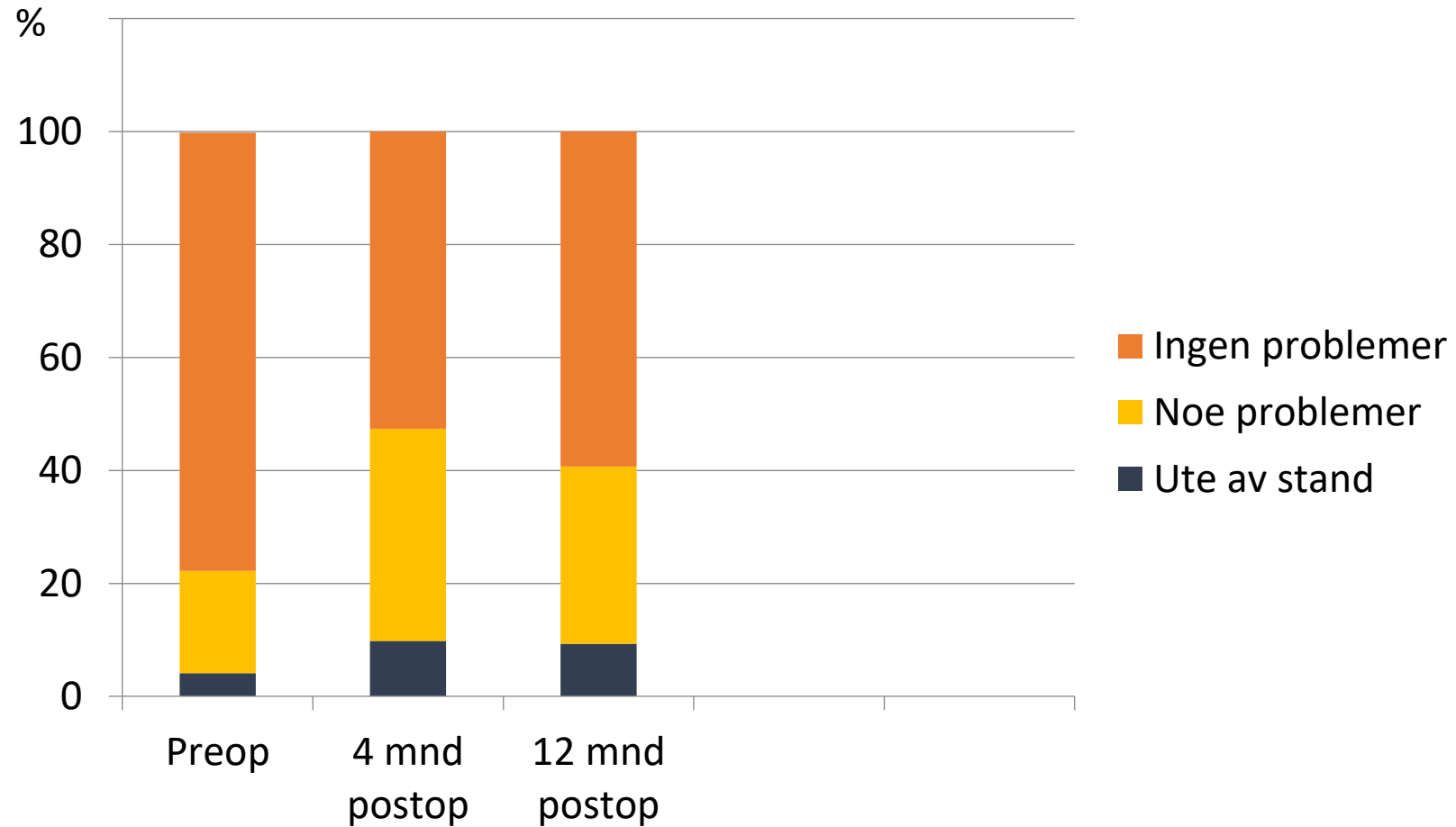
Gangfunksjon – ingen plager preoperativt

Trendelenburgs gänge

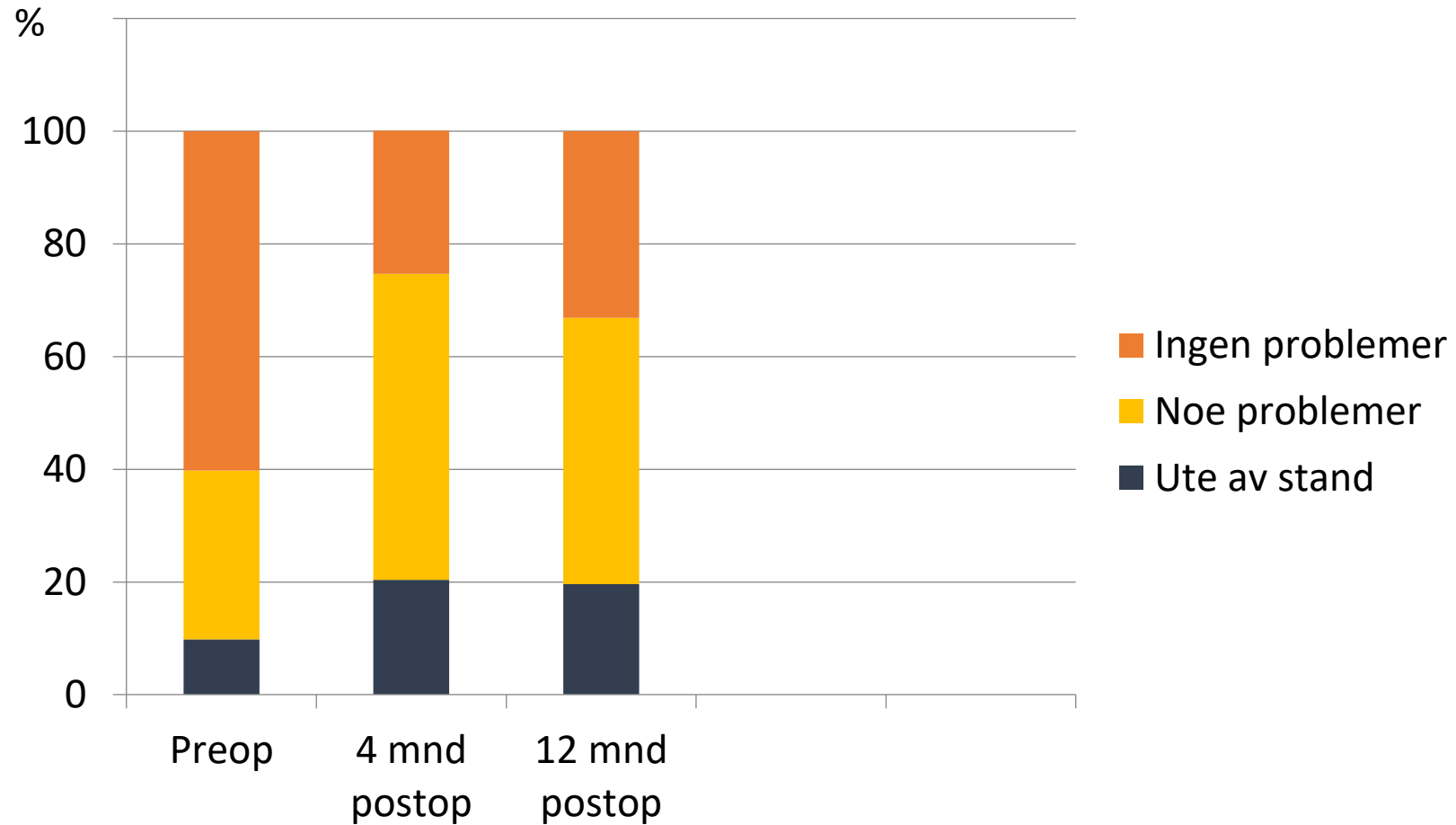

Personlig stell

Dagligdagse aktiviteter

ADL funksjon etter hoftebrudd

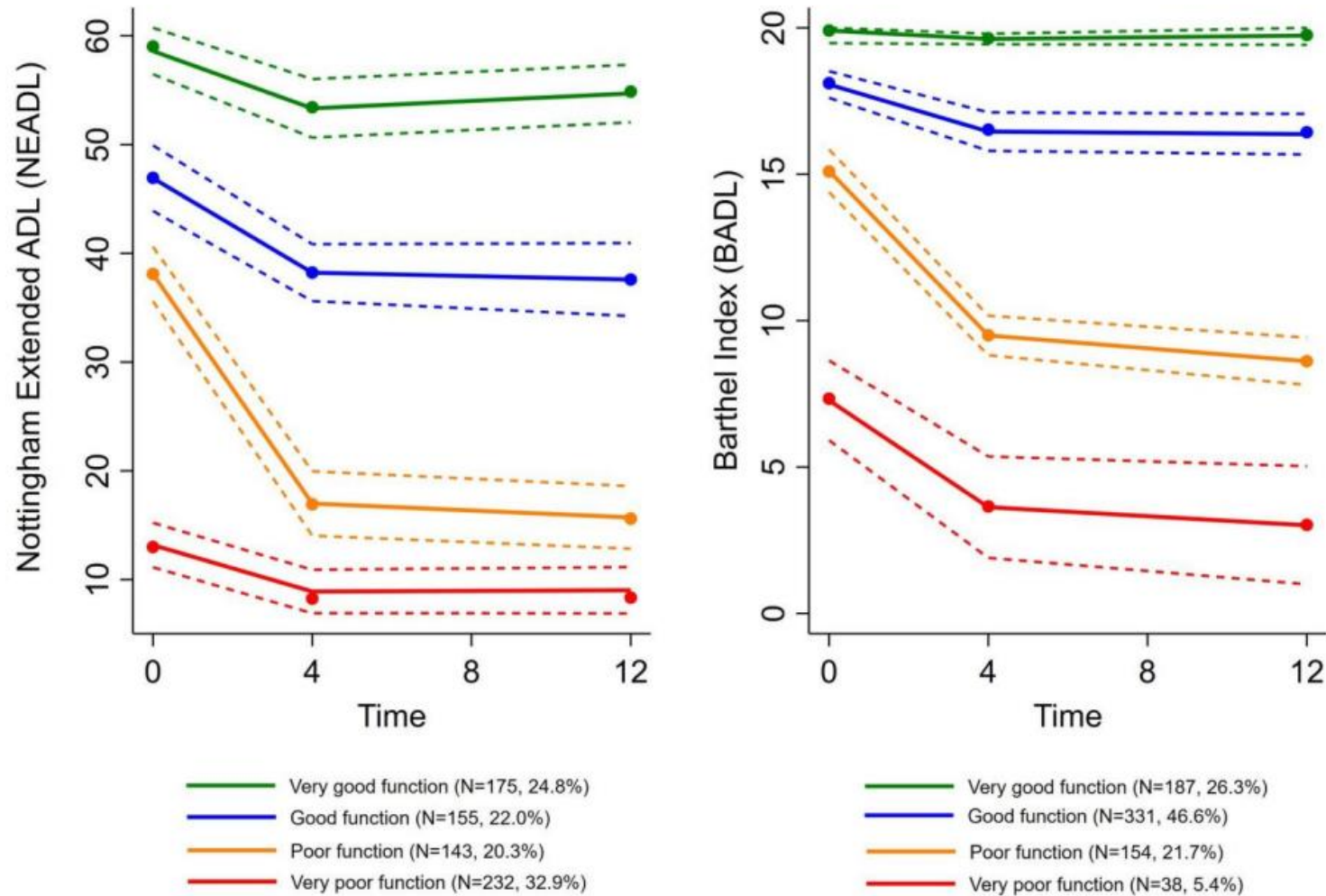

Fig 1. Growth mixture models for instrumental activities of Daily Living (NEADL) and personal activities of Daily Living (BADL) with corresponding confidence intervals.

Oppsummering

- Hoftebrudd er en alvorlig diagnose som øker mortalitet og morbiditet
- Ortogeriatrisk behandling
- «Alle» hoftebrudd opereres
- Målet med operasjon er en øvelses- og belastningsstabil hofte
- De fleste hoftebruddpasienter får redusert funksjon